

Η σύγχρονη κρίση από εκκλησιαστικής πλευράς (Σεβ. Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 21 Ιουνίου, 2010

Στήν σύγχρονη ελληνική κοινωνία γίνεται ευρύτατος λόγος για τήν οικονομική κρίση μέ όλα τά αποτελέσματα τά οποία δημιουργεί στόν λαό. Γράφονται άρθρα, γίνονται αναλύσεις για νά αντιμετωπισθούν τά αιτία τής οικονομικής κρίσης καί νά ευρεθούν λύσεις για τήν αντιμετώπισή της. Συγχρόνως παρατηρείται μεγάλη ανασφάλεια καί αγωνία στους ανθρώπους καί κυρίως στις ευπαθείς ομάδες τού πληθυσμού, πού έχουν νά αντιμετωπίσουν ποικίλα προβλήματα στήν οικογένειά τους καί τήν εργασία τους.

Η πλειονότητα τών ανθρώπων εστιάζει τήν οικονομική κρίση σέ **τρία βασικά αίτια**, ήτοι τούς **πολιτικούς άρχοντες**, οι οποίοι ή δέν διέβλεπαν τόν κίνδυνο ή δέν είχαν τό θάρρος νά τόν αντιμετωπίσουν, επειδή φοβούνταν τό λεγόμενο πολιτικό κόστος, τούς **συνδικαλιστές**, αφού ο καθένας από αυτούς ενδιαφερόταν αποκλειστικά καί μόνον για τήν διατήρηση τών κεκτημένων κάθε ομάδας καί τήν αύξησή τους, μέ αποτέλεσμα νά μή βοηθούν στήν επίλυση αυτών πού επρόκειτο νά έλθουν καί τούς **διαμορφωτές τής κοινής γνώμης** πού χάριν τής ακροαματικότητας καί θεαματικότητας βοηθούσαν ή προέβαλλαν έντονα καί σχολίαζαν θετικώς τίς αντιδράσεις κάθε συντεχνιακής ομάδας καί διαμόρφωναν ανάλογα τήν κοινή γνώμη, μέ αποτέλεσμα νά μή διορθώνωνται τά κοινωνικά πράγματα.

Μέσα σέ αυτήν τήν ανάλυση οπωσδήποτε βρίσκονται μεγάλα ποσοστά αληθείας, αλλά στό βάθος καί τών τριών αυτών παραγόντων κρύβεται τό πολιτικό σύστημα τό οποίο δέν μπόρεσε νά αντιδράση σωστά. Είναι δέ γνωστόν ότι ηγέτης (θρησκευτικός-πολιτικός-κοινωνικός) είναι εκείνος πού δέν άγεται καί φέρεται από τά γεγονότα-φαινόμενα, αλλά τά καθορίζει, πηγαίνοντας μπροστά, παρά τό κόστος πού ενδεχομένως θά έχη. Ηγέτης δέν είναι αυτός πού ακολουθεί τίς δημοσκοπήσεις καί ενεργεί αναλόγως, αλλά αυτός πού προβλέπει τά γεγονότα, τίς κρίσεις πού έρχονται καί θυσιάζεται ο ίδιος για τήν διόρθωσή τους.

Γιά παράδειγμα ο Χριστός δέν ακολουθούσε τίς επιθυμίες τού λαού νά αναδειχθή ένας εθνικός ηγέτης, τίς οποίες εγνώριζε, γιατί τότε δέν θά έκανε τό μεγάλο Του έργο, αλλά προτίμησε νά σταυρωθή Αυτός γιά νά αντιμετωπίση τά βασικά προβλήματα τού λαού πού είναι ο θάνατος, η αμαρτία και ο διάβολος. Απογοήτευσσε μέν τούς ανθρώπους πού είχαν άλλες προσδοκίες, όπως φαίνεται στόν λόγο τών Μαθητών, μετά τήν Σταύρωση τού Χριστού: «ημείς δέ ηλπίζομεν ότι αυτός εστιν ο μέλλων λυτρώσθαι τόν Ισραήλ» (Λουκ. κδ', 21), αλλά έκανε ένα μεγάλο, διαχρονικό και παγκόσμιο έργο, πού παραμένει στους αιώνες.

Η ποικιλόμορφη κρίση

Πολλοί σύγχρονοι εξακολουθούν νά επιμένουν ότι η κρίση είναι μόνον οικονομική, και γι' αυτό περικόπτονται οι μισθοί τών εργαζομένων, κυρίως στόν δημόσιο τομέα, αλλά αυτό επεκτείνεται και στόν ιδιωτικό τομέα μερικοί προσπαθούν νά δούν τό θέμα ευρύτερα και νά αναλύσουν ότι η κρίση είναι κοινωνική, ότι ευθύνεται η κοινωνία και τελικά και ο λαός πού επιλέγει τόν τρόπο διαβίωσής του, και μέ τόν τρόπο αυτό υπάρχει χάσμα μεταξύ τού υψηλού βιοτικού επιπέδου, μέ τό οποίο θέλει νά ζή και τής παραγωγής, αφού η πλειονότητα τών ανθρώπων θέλουν υψηλό μισθό, λίγη εργασία και πολλή ευδαιμονιστική ζωή άλλοι προχωρούν και ανάγουν τήν κρίση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού διάφοροι παράγοντες επιδιώκουν αλλαγές και διαφοροποιήσεις στόν ευρωπαϊκό χώρο υπάρχουν και άλλοι πού βλέπουν μιά ευρύτερη «κοινωνικοπολιτική αποδόμηση» τών Βαλκανίων και τής Μέσης Ανατολής, αφού η Ελλάδα θεωρείται ως «ανωμαλία» και στίς δύο περιπτώσεις, επειδή ως Ορθόδοξη χώρα δέν συντονίζεται μέ τούς δυτικούς και μουσουλμανικούς ρυθμούς.

Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι όλα αυτά ή τά επί μέρους ζητήματα ισχύουν, είναι αντικείμενο επεξεργασίας διαφόρων «δεξαμενών σκέψεως» τού δυτικού κόσμου και έχουν κατά διαφόρους τρόπους σχέσεις μέ τό πρόβλημα πού αντιμετωπίζει η Πατρίδα μας. Όμως μέ κανέναν τρόπο δέν μπορεί κανείς νά αμνηστεύση τήν αβελτηρία τών πολιτικών μας ηγετών, αλλά και τήν τάση τού λαού γιά ευμάρεια και ευδαιμονία. Και φυσικά κανείς δέν μπορεί νά διαχωρίση τήν οικονομική κρίση από τήν γενικότερη κοινωνική, οικογενειακή, πολιτική και πνευματική κρίση. Στό βάθος τά προβλήματα είναι πνευματικά και από εκεί απορρέουν όλα τά άλλα προβλήματα. Ο σύγχρονος άνθρωπος πάσχει και υποφέρει από νόημα ζωής.

Έτσι, η έλλειψη νοηματοδότησης τού ανθρώπινου βίου επιφέρει πολλά προβλήματα και δημιουργεί μεγάλες κρίσεις. Η απουσία νοήματος για τήν ζωή δημιουργεί στον άνθρωπο τήν ανάγκη νά τήν γεμίσει μέ άλλες ανάγκες και νά δημιουργή τήν ψευδαίσθηση τής πληρότητας. Τό ερώτημα πού έθεσε ο Ντοστογιέφκν «ευτυχία ή ελευθερία» είναι επίκαιρο και στήν εποχή μας. Πολλοί συνάνθρωποί μας επιδιώκουν τήν ευτυχία-ευδαιμονία, ακόμη και μέ τό κόστος τής προσωπικής τους ελευθερίας. Αντίθετα, άν ο άνθρωπος αποκτήση τήν προσωπική του ελευθερία, ως ελευθέρωση από τήν εξάρτηση στά αισθητά και τίς αισθήσεις, τότε έχει εσωτερική πληρότητα.

Η «θεολογία τής κρίσης»

Αντιμετωπίζοντας τό θέμα τής σύγχρονης κρίσης από πνευματικής- θεολογικής πλευράς, δέν μπορούμε νά αγνοήσουμε τήν σημασία πού έδωσε ο Χριστός στήν έννοια τής κρίσεως.

Ο Χριστός λίγο πρίν τό Πάθος Του είπε στους Μαθητές Του: «Νύν κρίσις εστί τού κόσμου τούτου, νύν ο άρχων τού κόσμου τούτου εκβληθήσεται έξω καγώ εάν υψωθώ εκ τής γής, πάντας ελκύσω προς εμαυτόν» (Ιω. ιβ', 31-32). Στο χωρίο αυτό φαίνεται καθαρά ότι κρίση είναι ο Σταυρός τού Χριστού, διά τού οποίου νικάται ο άρχων τού κόσμου τούτου, ο διάβολος, πού είναι ο άρχων τής κακίας, τής αμαρτίας και τών παθών, και διά τού Σταυρού ο Χριστός θά ελκύση αυτούς πού πιστεύουν σέ Αυτόν.

Στό χωρίο αυτό η εικόνα τής κρίσεως λαμβάνεται από τά δικαστήρια. Εκεί γίνεται διεξοδικά η διαδικασία και εκδίδεται η απόφαση. Πρόκειται στήν πραγματικότητα για τό ότι ο διάβολος κυβερνούσε μέχρι τότε τόν κόσμο διά τού θανάτου, αλλά μέ τόν σταυρικό θάνατο τού Χριστού αυτός ο τύραννος θά εκδιωχθή έξω, θά τιμωρηθή. Έτσι, νικήθηκε ο θάνατος πού είναι ο μεγαλύτερος τύραννος τών ανθρώπων και μέ τήν εν Χριστώ ζωή υπερβαίνεται ο φόβος τού θανάτου.

Σέ άλλο σημείο τής διδασκαλίας Του ο Χριστός, στήν αρχή τής επιγείου δράσεώς Του, ομίλησε για τήν κρίση και έδωσε τήν πραγματική της διάσταση: «Αύτη δέ εστιν η κρίσις, ότι τό φώς ελήλυθεν εις τόν κόσμο, και ηγάπησαν οι άνθρωποι μάλλον τό σκότος ή τό φώς, ήν γάρ πονηρά αυτών τά έργα» (Ιω. γ' 19). Η παρουσία τού Χριστού στον κόσμο είναι ένα πραγματικό σημείο τής κρίσεως, αφού κρίνονται οι άνθρωποι

κατά πόσον αγαπούν τό φώς ή δέν αντέχουν τό φώς, επειδή αγαπούν νά κινούνται μέσα στό σκοτάδι τών πονηρών έργων. Ο Χριστός είναι τό σημείο τής κρίσεως πού ξεχωρίζει αυτούς πού δέχονται τό φώς ή τό απορρίπτουν.

Έτσι, η Εκκλησία πού είναι τό Σώμα τού Χριστού είναι ένα σημείο γιά τούς ανθρώπους, ανά τούς αιώνας. Άλλοι τήν δέχονται, ζούν μέσα σέ αυτήν καί λαμπρύνονται, δοξάζονται, καί άλλοι ζούν έξω από αυτήν καί κυριαρχούνται από τήν έλλειψη νοήματος γιά τήν ζωή, ζούν χωρίς σκοπό καί προορισμό. Όσοι ζούν πραγματικά μέσα στήν Εκκλησία έχουν ως κέντρο τής ζωής τους τόν Χριστό. Ο Απόστολος Παύλος σαφώς γράφει: «ημών γάρ τό πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει» (Φιλιπ. γ', 20).

Βεβαίως, ως Χριστιανοί σεβόμαστε τό κάθε πολίτευμα στό οποίο ζούμε, αλλά η ζωή μας προσδιορίζεται από τό ουράνιο πολίτευμα καί τούς πνευματικούς νόμους πού τό διαπνέουν. Γι' αυτό καί οι Χριστιανοί μπορούν νά ζούν σέ οποιαδήποτε Πατρίδα, μέ τίς οποιεσδήποτε κοινωνικές συνθήκες καί πολιτικές επιλογές, αλλά εμφορούνται από τό εκκλησιαστικό πολίτευμα καί αναδεικνύονται μάρτυρες καί ομολογητές τής πίστεως. Μερικές δέ φορές όπου επικρατεί πλήρης ελευθερία εκκοσμικεύεται η πίστη, ενώ σέ άλλες περιπτώσεις πού επικρατούν σκληρές κοινωνικές καί πολιτικές συνθήκες αναδεικνύονται μάρτυρες. Υπάρχουν δέ μέλη τής Εκκλησίας, όπως οι ερημίτες, πού αρνήθηκαν καί τό πίο δίκαιο πολίτευμα, καί άλλοι, όπως οι κατά Χριστόν σαλοί, πού ενέπαιξαν καί τήν καλύτερη κοινωνική ζωή πού αρνείται όμως τό βάθος τού προσώπου.

Στό σημείο αυτό πρέπει νά σχολιάσουμε τά σχετικά μέ τήν «θεολογία τής κρίσεως». Η φράση αυτή χρησιμοποιήθηκε τίς πρώτες δεκαετίες τού 20ού αιώνας στήν Ευρώπη γιά νά δηλωθή μιά κίνηση πού ήταν εναντίον τής εκκοσμικεύσεως τής διδασκαλίας τού Χριστού. Ο καθηγητής Μάριος Μπέγζος κάνει ανάλυση αυτής τής περιόδου, στήν οποία συναριθμούνται μεγάλες προσωπικότητες τού προτεσταντισμού τής Ευρώπης, όπως ο Μπάρτ, ο Μπρούννερ, ο Μπούλτμαν, ο Τίλλιχ καί ο Γκογκάρνεν.

Αυτή η κίνηση αναπτύχθηκε μετά τήν λήξη τού Α' Παγκοσμίου Πολέμου καί

αναφερόταν στην αναξιοπιστία του «προτεσταντικού προτεσταντισμού» που λειτούργησε φιλοπολεμικά στην πολεμοχαρή Γερμανία του Κάιζερ. Έτσι, η «θεολογία της κρίσεως» είναι μιά κίνηση που δέν συμβιβάζεται με τόν εκκοσμικευμένο τρόπο ζωής, αλλά κρίνει τόν κόσμο και τήν νοοτροπία που επικρατεί, ασκεί κριτική στις δυνάμεις τής ιστορίας και λαμβάνει διαλεκτική στάση «απέναντι στην πολιτική και πολιτιστική πραγματικότητα» τής εποχής εκείνης. Γι' αυτό η κίνηση αυτή λέγεται και «θεολογία τής κρίσεως» και «διαλεκτική θεολογία».

Μέ άλλα λόγια αυτή η κίνηση τής «θεολογίας τής κρίσεως» ή τής «διαλεκτικής θεολογίας» θέλησε νά κρατήσει τόν Χριστιανισμό τής Ευρώπης μακριά από τήν ταύτισή του με τό πολιτικό κατεστημένο τής εποχής εκείνης, είναι εναντίωση στόν φιλελευθερισμό του Χάρνακ και βεβαίως άσκησε κριτική στην χρησιμοποίηση του Χριστιανισμού για πολιτικούς και κοινωνικούς σκοπούς.

Αυτά που συνέβησαν στην προστεσταντική Δύση τόν περασμένο αιώνα δέν ισχύουν απόλυτα στην Ορθόδοξη Εκκλησία, αλλ' όμως θά πρέπει νά λάβουμε τό κεντρικό μήνυμα αυτού του γεγονότος, ότι δηλαδή ο Χριστιανισμός δέν μπορεί νά ταυτίζεται με τά συστήματα του αιώνας τούτου, έχει άλλους σκοπούς και προτεραιότητες. Ο Χριστιανισμός δέν μπορεί νά ζή με τήν ευδαιμονία και τήν κοινωνική καταξίωση, δέν μπορεί νά ταυτίζεται με τό ποικιλόμορφο πολιτικό και κοινωνικό κατεστημένο, δέν μπορεί νά εκκοσμικευτεί από τήν νοοτροπία του κόσμου τούτου, δέν μπορεί νά συσχηματίζεται με τίς πολιτικές, κομματικές δραστηριότητες των διαφόρων ομάδων. Όταν κανείς θέλη νά τηρήσει τό Ευαγγέλιο του Χριστού, τότε θά πρέπει νά ζή ασκητικά και όχι ευδαιμονιστικά, πρέπει νά ζή εσχατολογικά και όχι εγκοσμιοκρατικά, που σημαίνει ότι πρέπει νά βλέπη τό «άνω πολίτευμα» και νά προσαρμόζεται από τώρα με τό πνεύμα του και όχι νά αποβλέπη στόν ευδαιμονιστικό τρόπο ζωής. Βεβαίως, δέν αρνούμαστε τόν κόσμο αυτόν, τήν Πατρίδα, τήν κοινωνία και τόν τρόπο ζωής σε συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες, αλλά δέν αλλοτριωνόμαστε από αυτές, γιατί ξέρουμε ότι άλλος είναι ο σκοπός μας και ο προορισμός μας.

Πάντως η κρίση που διέρχεται η Πατρίδα μας αυτόν τόν καιρό είναι και θεολογική, αφού πολλοί Χριστιανοί ζούν κοσμική ζωή, έχουν αποδεσμευθή από τήν άσκηση και συμπεριφέρονται αντίθετα απ' όσα εντέλλεται ο Χριστός και η Εκκλησία.

Οι τρεις πειρασμοί του συγχρόνου ανθρώπου

Ο άνθρωπος δέχεται πολλούς πειρασμούς στην ζωή του σέ όλα τά επίπεδα, τό διανοητικό, τό συναισθηματικό καί τό θυμικό. Η πνευματική ωριμότητα τού ανθρώπου έγκειται στόν τρόπο μέ τόν οποίο αντιμετωπίζει κάθε πειρασμό. Καί ο Χριστός δέχθηκε κατά τήν ανθρώπινη φύση Του πειρασμούς, όταν ήταν στην έρημο, όπως τό περιγράφει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος. Οι Πατέρες ερμήνευσαν τούς πειρασμούς πού δέχεται κάθε Χριστιανός στην ζωή του μέσα από τούς πειρασμούς τού Χριστού.

Ο Χριστός μετά τήν Βάπτισή Του πήγε στην έρημο, στό Σαραντάρειο Όρος καί εκεί ζούσε μέ νηστεία καί προσευχή, αφού είχε καί τέλεια ανθρώπινη φύση. Στο τέλος τών σαράντα ημερών εμφανίσθηκε ο διάβολος καί τόν πείραξε. Οι Πατέρες είδαν τό γεγονός αυτό μέσα καί από τήν περίπτωση τού Αδάμ. Ο Αδάμ στόν Παράδεισο προκλήθηκε νά φάγη από τόν απαγορευμένο καρπό καί εκείνος έπεσε σέ αυτήν τήν παγίδα μέ φοβερές συνέπειες για όλο τό ανθρώπινο γένος. Ο Νέος όμως Αδάμ, ο Χριστός, αντιμετώπισε νικηφόρα αυτούς τόν πειρασμούς καί διόρθωσε τό λάθος τού πρώτου Αδάμ.

Διαβάζοντας τό κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο μπορούμε νά δούμε αυτούς τούς **τρεις πειρασμούς τού Χριστού**. Ο **πρώτος** αναφερόταν στό νά κάνη ο Χριστός τό θαύμα καί νά μετατρέψη τούς λίθους σέ άρτο, ώστε νά ικανοποιήση τήν πείνα του. Ο Χριστός απάντησε ότι ο άνθρωπος δέν θά ζήση μόνον μέ άρτο, αλλά καί μέ τό ρήμα πού εκπορεύεται από τόν Θεό, δηλαδή μέ τήν εφαρμογή τών εντολών τού Θεού. Ο **δεύτερος** πειρασμός αναφερόταν στην παρότρυνση τού διαβόλου στόν Χριστό νά πέση από τό πτερύγιο τού Ναού καί τότε θά τόν προστατεύσουν οι άγγελοι τούς οποίους θά στείλη ο Θεός. Ο Χριστός απάντησε ότι δέν πρέπει κανείς νά εκθέτη σέ κίνδυνο τό εαυτό του, γιατί έτσι εκπειράζει τόν Θεό. Ο **τρίτος** πειρασμός αναφερόταν στό νά προσκυνήση ο Χριστός τόν διάβολο καί εκείνος θά τού δώση όλες τίς βασιλείες τού κόσμου καί τήν δόξα τους. Ο Χριστός ομίλησε επιτιμητικά στόν διάβολο καί τόν διέταξε νά φύγη, γιατί μόνον στόν Θεό πρέπει κανείς νά αποδίδη τήν προσκύνηση καί τήν λατρεία του (Ματθ. δ', 1-10).

Οι Πατέρες τής Εκκλησίας, ερμηνεύοντας αυτούς τούς πειρασμούς τού Χριστού πού ήταν οι ίδιοι μέ εκείνους πού αντιμετώπισε καί ο Αδάμ στόν Παράδεισο, λέγουν ότι σχετίζονται μέ τά πάθη τού τριμερούς τής ψυχής τού ανθρώπου. Ο πρώτος πειρασμός, τό νά μετατρέψη τούς λίθους σέ ψωμί, αναφέρεται στό πάθος τής

φιληδονίας, ο δεύτερος, τό νά πέση από τό πτερύγιο τού Ναού, αναφέρεται στό πάθος τής φιλοδοξίας, καί ο τρίτος πειρασμός, τό νά αποκτήση μέ οποιοδήποτε τίμημα τίς βασιλείες καί τήν δόξα τού κόσμου, αναφέρεται στό πάθος τής φιλαργυρίας. Καί όπως ο Χριστός αντιμετώπισε νικηφόρα τούς πειρασμούς αυτούς, έτσι καί ο άνθρωπος μπορεί νά τούς αντιμετωπίση, μέ τήν δύναμη τού Χριστού, διά τής παρθενίας (μοναχοί) καί σωφροσύνης (έγγαμοι), διά τής ακτημοσύνης (μοναχοί) καί κοινοχρησίας (έγγαμοι) καί διά τής υπακοής μόνον στόν Θεό.

Εξετάζοντας τήν σύγχρονη οικονομική κρίση μέσα από τό παράδειγμα αυτό, μπορούμε νά παρατηρήσουμε ότι τό υπόβαθρό της είναι ότι ο σύγχρονος άνθρωπος υπόκειται στους τρεις πειρασμούς, οι οποίοι σήμερα εκφράζονται μέσα από τήν νοοτροπία καί τίς δομές τής σύγχρονης ζωής πού κυριαρχούν στην εκκοσμικευμένη κοινωνία μας.

Ο σύγχρονος άνθρωπος θέλει νά μετατρέπη τούς λίθους, τά αντικείμενα, τό φυσικό περιβάλλον, καθώς επίσης καί όλα τά δομικά στοιχεία τής ζωής του, ακόμη καί τά κύτταρα καί τά γονίδια, σέ χρυσό, σέ τροφή, σέ αγαθά γιά τήν σωματική του απόλαυση. Τό ενδιαφέρον του είναι νά ζή ευδαιμονιστικά καί νά παρατείνη όσο μπορεί περισσότερο τήν βιολογική του ζωή. Επίσης, ο σύγχρονος άνθρωπος ενδιαφέρεται κυρίως γιά όσα φαίνονται καί προκαλούν τήν προσοχή του, ενδιαφέρεται γιά τό φαίνεσθαι, επιθυμεί τήν κοινωνική προβολή, τήν ανάδειξη του στην κοινωνία, μέ οποιοδήποτε τρόπο. Ακόμη, ο σύγχρονος άνθρωπος επιδιώκει τήν κατάκτηση τής ποικιλόμορφης εξουσίας, μέ οποιοδήποτε τρόπο, γιά νά κυβερνά τόν κόσμο καί τίς κοινωνικές ομάδες. Όλα αυτά διαπνέονται από τήν φιληδονία, τήν φιλοδοξία καί τήν φιλοκτημοσύνη. Δέν βλέπει ο άνθρωπος τήν εσωτερική διάσταση των πραγμάτων, δέν τόν απασχολούν τά υπαρξιακά προβλήματα, τό νόημα τής ζωής.

Αν προσέξουμε επισταμένως θά διαπιστώσουμε ότι όλη αυτή η προβληματική των τριών πειρασμών στους οποίους υπόκειται ο σύγχρονος άνθρωπος είναι τά κοινωνικά, ψυχολογικά καί ιδεολογικά συστήματα, όπως τού καπιταλισμού (προτεραιότητα στην ύλη), τού φροϋδισμού (προτεραιότητα στην ηδονή) καί τής ιδεοκρατίας (κυριαρχία τής αυτονομημένης λογικής). Οπότε, τά αίτια τής οικονομικής κρίσης δέν είναι μονοδιάστατα, δέν είναι αποκλειστικώς οικονομικά, δέν προέρχονται από μερικές εξωτερικές δυνάμεις, αλλά είναι στην πραγματικότητα πνευματικά καί στην βάση τους θεολογικά. Όποιος δέν μπορεί νά δή αυτήν τήν

πραγματικότητα έχει μιά υπαρξιακή αναπηρία και δέν μπορεί νά βρή λύσεις γιά τήν υπέρβασή τους.

Βεβαίως, οι πολιτικοί πρέπει νά κάνουν τήν αυτοκριτική τους, και μερικοί τό έχουν κάνει ήδη μέ πολύ δυνατό και όχι υποκριτικό τρόπο, καθώς επίσης νά αποδώσουν τίς ευθύνες σέ αυτούς πού ώθησαν τήν κοινωνία πρός τήν ευδαιμονία και τήν ευμάρεια, αλλά και σέ όσους εκμεταλλεύθηκαν αυτήν τήν νοοτροπία και ενήργησαν σέ βάρος τού λαού, αφού δημιούργησαν ανεργία, απόγνωση, φτώχεια. Αλλά άν δέν δούμε τά πραγματικά αίτια τής κρίσεως, τότε δέν θεραπεύεται, αλλά θά επανέρχεται συχνά στήν επικαιρότητα.

Παγκόσμια κρίση

Η κρίση δέν είναι σύγχρονη ούτε ελλαδική, αλλά είναι παγκόσμια. Δέν είναι οικονομική κρίση, αλλά πνευματική. Ως άνθρωποι ζούμε συνεχώς μέσα σέ κρίσιμες στιγμές και τό θέμα είναι πώς τίς αντιμετωπίζουμε. Δέν είμαστε μονοφυσίτες, γι' αυτό βλέπουμε και τά οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα και η Εκκλησία προσπαθεί κάθε φορά νά τά αντιμετωπίση. Όλο τό φιλανθρωπικό και προνοιακό έργο τής Εκκλησίας αναφέρεται και στό θέμα αυτό. Η Εκκλησία αγαπά τόν άνθρωπο και ενδιαφέρεται και γιά τήν πνευματική του ωρίμανση, αλλά και τίς οικονομικές του ανάγκες. Κυρίως όμως βοηθά τόν άνθρωπο νά αντιμετωπίση τά προβλήματα μέ πνευματικό τρόπο, νά ζή μέ εσωτερική πληρότητα, μέ λιτότητα, μέ αγάπη γιά τόν άνθρωπο, μέ θυσία και προσφορά, μέ τήν ενατένιση πρός τήν αιώνια ζωή.

Οι υπαρξιστές φιλόσοφοι, πράγμα πού κάνουν μέ πληρότητα οι Πατέρες τής Εκκλησίας, δίνουν προτεραιότητα στόν εσωτερικό κόσμο τού ανθρώπου. Ο Χάϊντεγκερ, γιά παράδειγμα, κάνει λόγο γιά τόν «καθημερινό τρόπο ζωής» και τόν «οντολογικό τρόπο ζωής». Η καθημερινή μας ζωή διέπεται από τίς φροντίδες τής συντηρήσεώς μας στήν ζωή, τήν ικανοποίηση τών κοινωνικών πραγμάτων, τήν εκπλήρωση τών προσδοκιών, αλλά όταν βρεθούμε σέ ένα οριακό σημείο, λόγω μιάς κρίσης, μιάς αρρώστιας, τότε ερχόμαστε αντιμετώπι με τόν οντολογικό τρόπο ζωής. Τότε, λυπόμαστε γιατί στήν ζωή μας ασχοληθήκαμε μέ λεπτομερειακά ζητήματα και όχι μέ τά πιό ουσιώδη τού ανθρώπινου βίου.

Οι οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και παγκόσμιες κρίσεις έρχονται και παρέρχονται. Η ιστορία είναι γεμάτη από τέτοιες καταστάσεις. Τό ερώτημα είναι πώς μπορούμε νά ξεπεράσουμε τίς εσωτερικές πνευματικές κρίσεις, πού προκαλούν προσωπικές τραγωδίες μέ κοινωνικές συνέπειες.

(Δημοσιεύεται στό Περιοδικό τής Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς "Πειραϊκή Εκκλησία")

(Πηγή ηλ. κειμένου: "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ" Μάιος 2010)

Διαβάστε περισσότερα άρθρα του σεβασμιωτάτου πατώντας [εδώ](#)